

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Lucia Krivdová

Zvieratá žijúce vo voľnej prírode – lesné, poľné

O džidé, so dživen korkore bi o manuša

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	<Mgr. Lucia Krivdová>
Kontakt na autora UZ:	<ZŠ Fričovce, Fričovce 21, 082 37 Široké, zsfricovce@centrum.sk>
Názov:	<Zvieratá žijúce vo voľnej prírode – lesné, poľné>
Rok vytvorenia:	<2014>
Oponentský posudok vypracoval:	PaedDr.Janka Hurayová
Preklad:	PhDr.František Godla

ISBN 978-80-565-1265-4

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

1.Učebný text	4
2. Pracovný list	7
3. Didaktické hry	8
4. Tajnička	9

Učebný text

Opakovanie: Na zemi žijú rôzne zvieratá. Ty už poznáš zvieratá, ktoré žijú v blízkosti človeka. Človek sa o tieto zvieratá stará, kŕmi ich, vychováva ich, stáva sa ich priateľom. Ako sa tieto zvieratá volajú? /domáce/

A čo zvieratá, ktoré žijú vo voľnej prírode? Žijú tieto zvieratá v blízkosti človeka? Stará sa o nich človek? Kŕmi ich? Vychováva? Je ich priateľom?

Tieto zvieratá žijú ďaleko od človeka, pretože sa človeka boja. Sú plaché. Starajú sa samé o seba, vyhľadávajú si potravu a potravu aj lovia. Vychová ich príroda v ktorej žijú. Tieto zvieratá žijú vo voľnej prírode a voláme ich **voľne žijúce zvieratá**. Sú to zvieratá lesné a poľné.

Úloha: Poznáš také zvieratá? Skús ich niekoľko vymenovať a porozprávať o nich.

Na obrázkoch nižšie je **niekoľko voľne žijúcich zvierat**. Pozri sa na nich a do okienka napíš ako sa volajú.

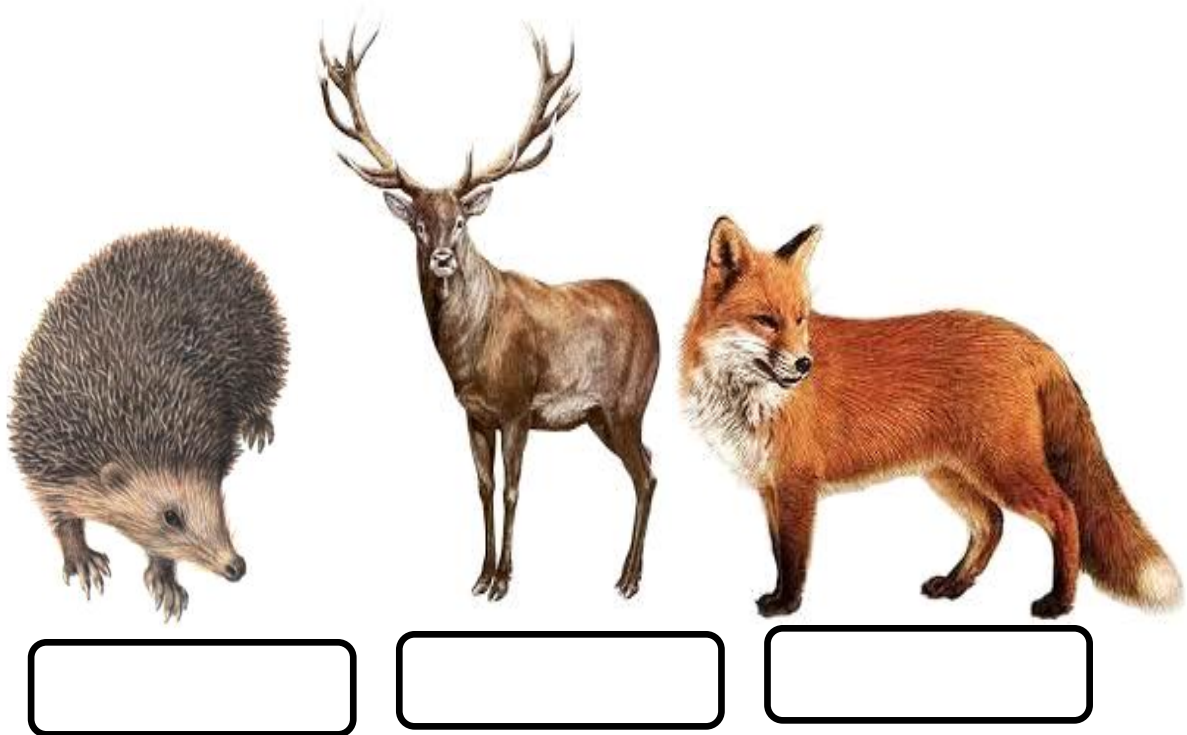
Tekstos pro sikhľuviben

Pale pheñiben: Pre phuv dživen but akar save džviri. Imar prind'ares save džviri dživen paš o manuš. Manuš pašal ajse džviri kerel, del len te chal, sikh'arel len, hino lengero amal (priateľ). Sar pes ajse džviri vičinen ? / kherutune /.

U so o džviri save dživen korkore avri ? Dživen ajse džviri pašes paš o manuš ? Starinel pes pal lende o manuš ? Del len techal ? Sikh'arel len avri ? Hino lengero amal ?

Ola džviri dživen dur manušestar, manušestar daran. hine darangutne. Avka starinen pes korkore pal peste, roden prekal peste chaben, varesave chudkeren avre džiden u len chan. Sikh'arel len džvivipen bi o manuša, Ala džviri dživen korkore andro veša, vaj pro riti, the pro maľi. Vičinas len **džviri, so dživen korkore**. Oda hine džide vešutune the maľakre.

But'i perdal tute: Prindžares ajse džviri ? Phen vaj keci lengere nava u phen so džanes pal lende. Pro obrazki teleder hin **vaj keci džviri save dživen korkore**. Dikh pre lende u andro ramkici pisin sar pes vičinen.

Skús opísať, ako tieto zvieratá vyzerajú. Určite si ich už videl, či už v knihách, učebniciach, alebo v rozprávkach či na internete. Potom sa pokús vyplniť tabuľku.

Vaker, sar ala džviri avri dičhon. Imar len šaj dikhl'al andro varesave gende (knihy), andro školakere sikhľuvne gende (knižki), vaj andro paramisa, vaj pro internetos. Pal'is ker avri adi tabuľka.

Tabuľka:

Zviera	Farba
Jež	
Jeleň	
Líška	
Diviak	
Srna	

Úloha: Zorad' zvieratá podľa ich skutočnej veľkosti od najväčšieho po najmenšie. Na prvú čiaru napíš najväčšie zviera, pokračuj postupne až po najmenšie zviera.

But'i perdal tute: Thov ala džide andre adi tabuľka avka sar džan pal peste pro obrazki. Pre jekhto čjara pisin le mekbaredre džviros u so dureder dži o mak cikneder džviros.

Je medzi tými zvieratami nejaké, ktoré pláva alebo lieta?

Hin maškar o džide ajse save dživen andro paňi, vaj so prastan upral amende ?

Niektoré zvieratá lietajú a plávajú. Tieto zvieratá patria tiež medzi voľne žijúce zvieratá.

Varesave džviri prastan the dživen andro paňi. Ajse džviri hine odo, kaj the ola so dživen korkore, dur le manušendar.

CIABON	KOSÝRKA	STOLAVIČKA	NAVRA

Sú to napríklad :

Oda hine pro prikados:

Viete ako sa tieto zvieratá volajú? Ak áno, napíšte ich do rámčeka pod obrázkom. Ak nie, pod každým rámčekom sú poprehadzované písmenká v ktorých je ukrytý názov zvierat'a. Ak tieto písmenká správne pospájaš, zistíš, ako sa zvieratá volajú.

***Džanen, sar pes ala džviri vičinen ?** Te he, pisinengere nava andro ramkica tel o obrazkos. Te na, akor dikh, hoj tel o sako ramkica hine prečhivkerde o l'iteri, andro save hine garude lengere nava. Te ola l'iteri mište sthoveha jekhetane, akor prindžareha le džvirengere nava.*

Zvieratá na obrázku plávajú alebo lietajú? Čím tieto zvieratá lietajú? Čo používajú na lietanie?

Tieto zvieratá používajú na lietanie krídla a takéto zvieratá voláme **vtáky**.

O džviri pro obrazki dživen andro pañi, vaj prastan andro luftos. Soha ola džviri prastan ? So len hin pro prastaben ?

Prezri si obrázky týchto vtákov a skús ich opísať. Akej sú farby? Aký majú zobák? Aké sú veľké?

Dikh pro obrazki ale čiriklengre u dikh te vakerel pal lende vareso. Save farbengere hine ? Savo len piskos (zobák) ? Save hine bare ?

Pokús sa doplniť tabuľku:

Doker e farba andre tabuľka

Tabuľka:

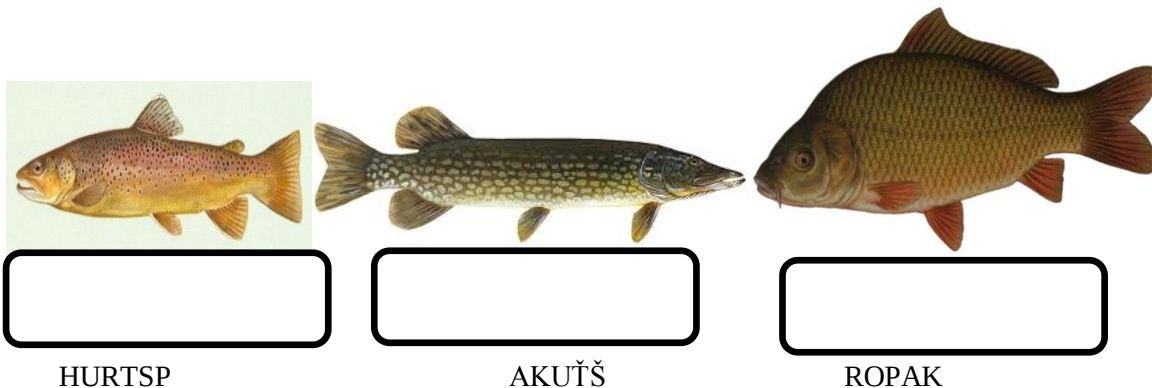
Zviera	Farba
Bocian	
Sýkorka	
Lastovička	
Vrana	

Zorad' tieto vtáky podľa veľkosti zobáka. Vták, ktorý má najväčší zobák napíš na prvú čiaru a postupne píš ostatné vtáky podľa veľkosti zobáka.

Thov ale čiriklen vaš oda, savo baro piskos len hin. Le čirikles nekbaredere piskoha pisin pre ešebno čjara u avka pisin le čiriklen duredere dži vaš oda, savo baro piskos len hin.

Ďalšie zvieratá žijúce vo voľnej prírode:

Aver džvirina so dživel andro veša, andro paňa the andro luftos :

Ako sa volajú tieto zvieratá? Čím sa pohybujú? Kde žijú?

Sar pes vičinen ala džviri ? Soha pes čalaven ? Kaj dživen ?

Tieto zvieratá žijú vo vode a na pohyb vo vode používajú plutvy. Hovoríme im **ryby**.

Vieš ako sa volajú tieto ryby? Ak áno, napíš ich názov do rámčeka pod obrázkom. Ak nie, pomôž si tým, že slovo prečítaš *odzadu*.

Ala džviri dživen andro paňa u pro oda hasňaren o plutvi. Vičinas len mače. Džanes sar pes vičinen ala mače ? Te džanes, pisin lenger o na vandre ramka tel o obrazkos. Te nadžanes, šigitin peske avka, hoj geneha o lav paluňa seratar.

Všetky tieto zvieratá, ktoré si videl na obrázku a o ktorých sme sa rozprávali sú zvieratá, ktoré žijú vo voľnej prírode. O tieto zvieratá sa musíme tiež starať! Ako?

Savore ala džviri so len dikhl'al pro obrazki u pal save vakerahas hine dviri so dživen andro veša, paňa. Pal ala džviri pes kampel te starinel ! Sar ?

Ak pôjdeš do lesa:

Te džaha andro veš:

Nebuď hlučný, aby si ich nevystrašil!

Maker vika, te len nadaraves avri !

Nevyhadzuj odpadky, aby si im neublížil!

Ma čhivker oda, so imar nakames, te len na dukhaves !

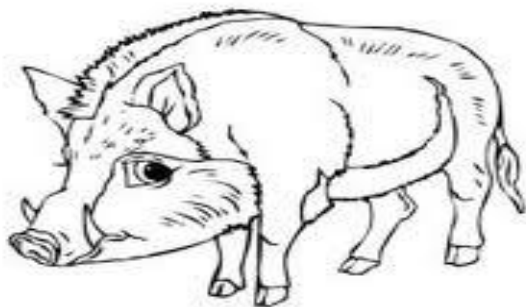
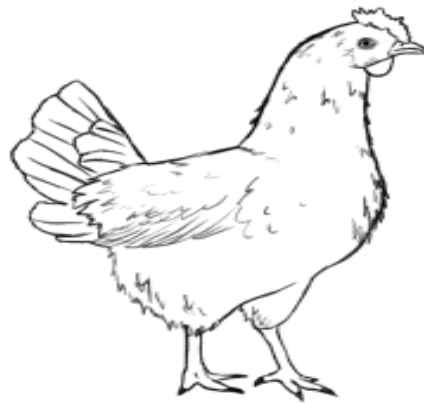
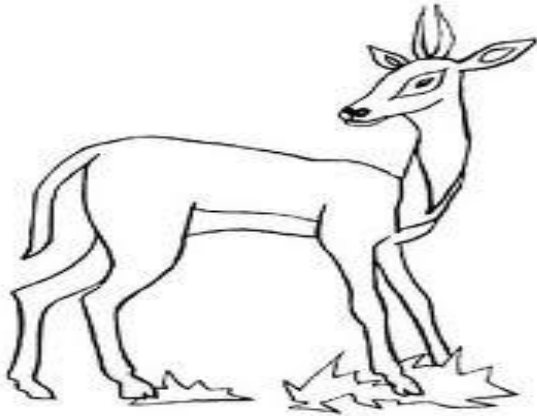
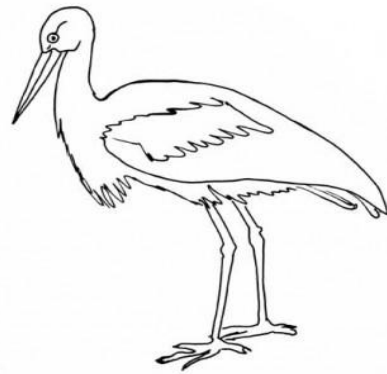
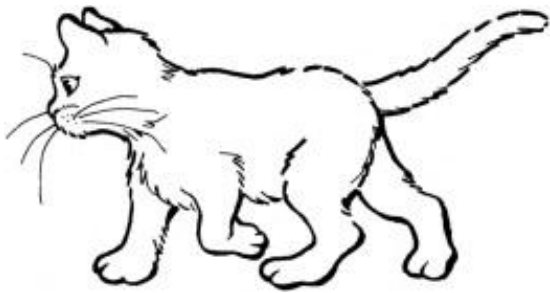
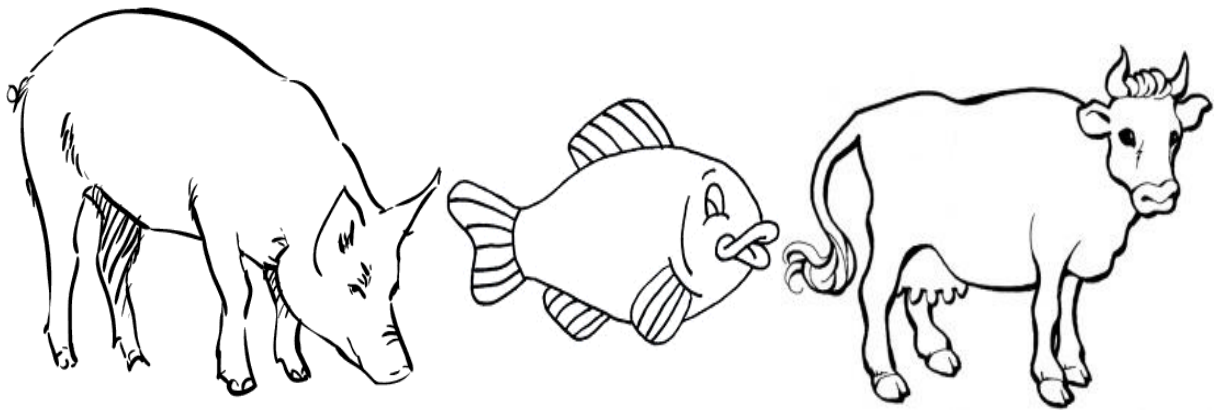
Nevyhadzuj nebezpečné predmety, aby si ich neporanil!

Mačhivker avri veci savenca len šaj ratval'ares

Pracovný list /Butakro řil

1. Vyfarbi všetky voľne žijúce zvieratá.

1.Avri farbin savore džviri so dživen biphandes.

Ako sa volajú zvieratá, ktoré si nevyfarbil? Doplň do rámčeka.

Sar pes vičinen o džviri, save nafarbind'al avri ? Dothov andro ramkos.

Didaktické hry

1. Námetová hra – Na voľne žijúce zvieratká /podobná hre Activity/

Učiteľ napíše na jednotlivé lístočky niekoľko domácich zvierat. Lístočky vloží do krabičky, poriadne ňou zamieša. Podľa určeného poradia si žiaci po jednom vyťahujú z krabičky lístočky a ich úlohou je dané zviera:

O sikhľardo (učiteľis) pro jekhutne ľilora pisinela nava vajkeci kherutune džvirengre. O ľilora thovela andre krabička u mište laha razinela. O sikhľuvne (žiaci) jekh pal avreste sar len sthod'a o sikhľardo cirden avri o ľil'loru u lengera but'aha ela ole džviros: .

a) stvárniť pohybov	a) te sikavel sar pes čalavel
b) opísať dané zviera podľa výzoru	b) te sikavel sar oda džviros avri dičhol
c) začať zviera kresliť na tabuľu	c) te chudel te kresľinel le džviros pre tabuľa

Hneď ako niektorý žiak vie, o aké zviera ide, prihlási sa. Ak uhádne správne, pokračuje v hre on.

Maj sar varesavo sikhľuvno džanela hoj pal o savo džviros džal, vazdel o vast. Te mište phenela, dureder džal te bavinel ov.

2. Puzzle – voľne žijúce zvieratá

Učiteľ má pripravené obrázky voľne žijúcich zvierat na papieri formátu A4. Obrázky musí rozstrihať na niekoľko častí. Náročnosť môže voliť, podľa šikovnosti žiakov.

Úlohou žiakov je v čo najkratšom čase poskladať čo najkrajšie dané zviera, ktoré je ukryté v rozstrihaných obrázkoch. Žiak, ktorý úlohu splní ako prvý získa odmenu.

3. Je to pravda? Nie je to pravda? /výroky/

Učiteľ hru začne. Vysloví nejaký výrok, alebo tvrdenie o voľne žijúcich zvieratách. Ak učiteľ povie pravdu, žiaci ukážu smajlíka, ktorý sa usmieva. Ak učiteľ nepovie pravdu, žiaci ukážu smajlíka, ktorý je smutný. Takúto nepravdu musia žiaci premeniť na pravdu a naopak. Žiak, ktorý bude ako prvý vedieť opraviť učiteľa pokračuje v hre a uvádza ďalší výrok. Môžu to byť tvrdenia typu:

Srna je domáce zviera.	Diviak je voľne žijúce zviera.
Kapor lieta.	Sýkorka sa pohybuje pltvami.
Ryby sa pohybujú pltvami.	V prírode nekričím, aby som
nevysťažil	zvieratá.

4. Hádaj, na aké voľne žijúce zviera myslím?

Hru začne učiteľ, predvedie deťom správny opis zvieraťa, na ktoré myslí. „Myslím na zviera, ktoré má 2 nohy. Telo má bielo hnedé farby pokryté perím. Má dlhý zobák a loví žaby. Aké je to zviera?“

Úlohou žiakov je hádať, na aké zviera učiteľ myslí. Žiak, ktorý správne uhádne zviera, na ktoré učiteľ myslí môže ako ďalší v poradí opisovať zviera, na ktoré myslí on.

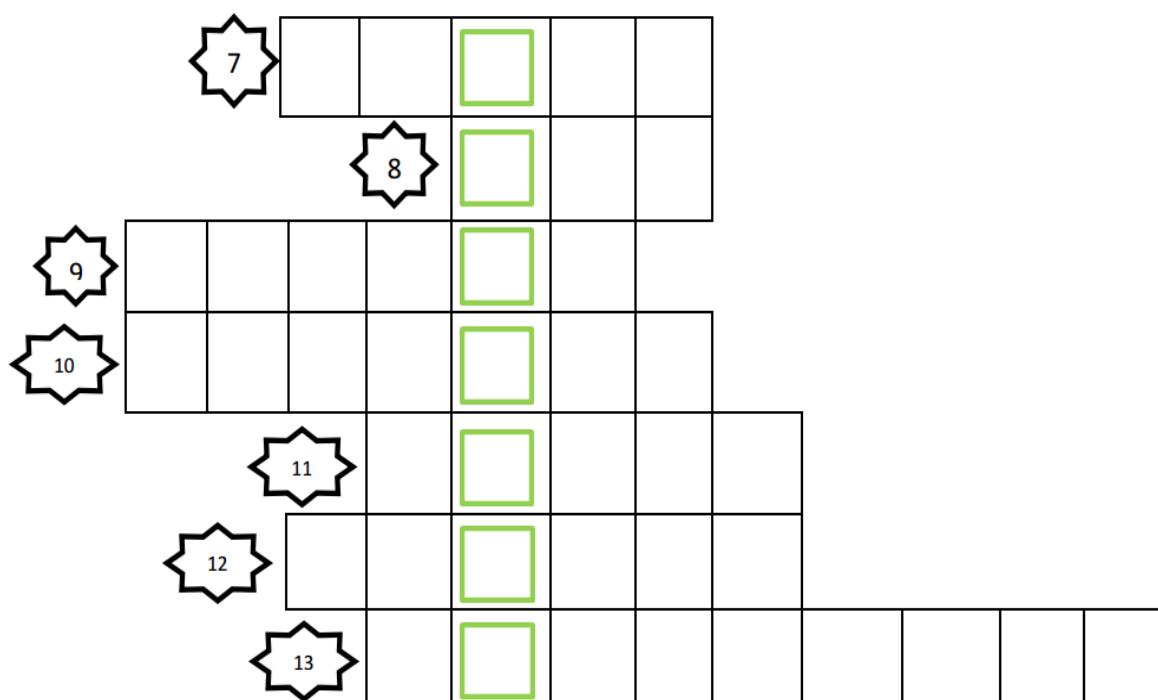
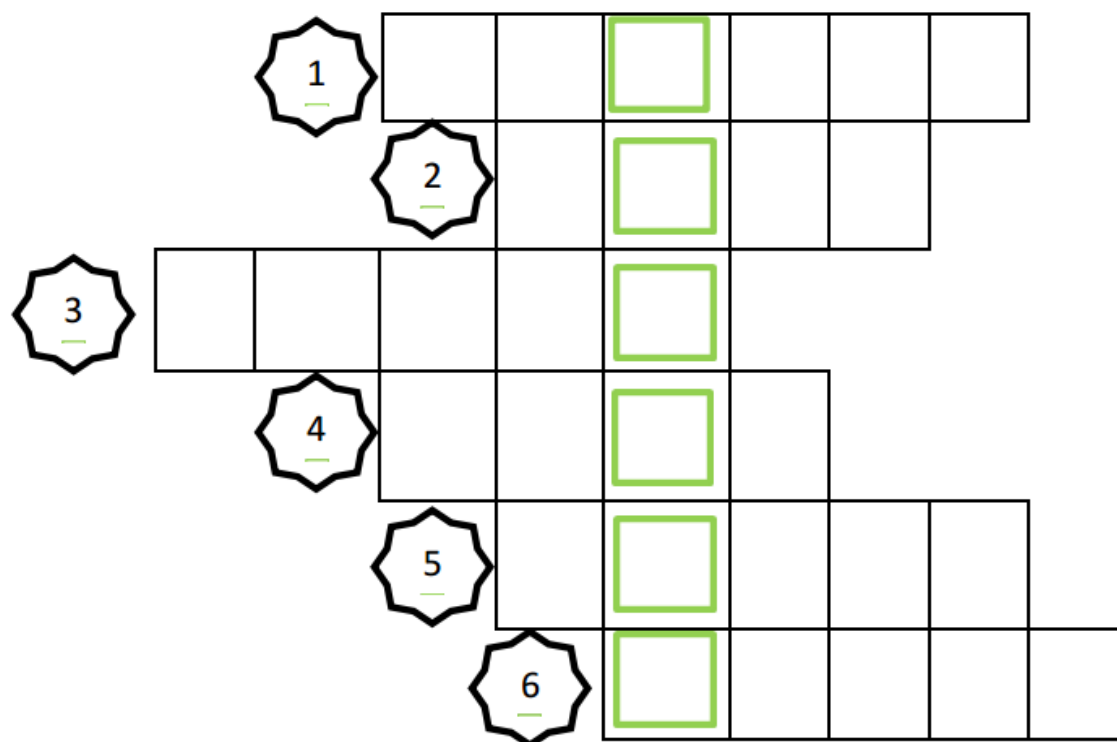
Tajnička

pozn. Tajničku odporúčam použiť na upevnenie učiva, na záver vyučovacej hodiny ako opakovanie.

Žiaci dopĺňajú do tajničky jednotlivé zvieratá podľa obrázka s príslušným číslom tajničky. Po každom doplnení jednotlivého zvieraťa môžu viesť krátky rozhovor o zvierati.

Úloha: Ak vyriešiš správne tajničku, dozvieš sa, že dnes sme sa učili o zvieratách žijúcich vo

.....

2

3

1

8

9

5

6

13

